

Yıl / Year: 2021

Cilt / Volume: 11

Sayı / Issue: 21

Sayfalar / Pages: 16-29

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 16.12.2020

Kabul Tarihi: 23.03.2021

SAĞLIK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN BÖLÜMLERİNE İLİŞKİN MOTİVASYONLARININ VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİ

Mustafa KAYA¹

Mustafa FİLİZ²

Öz

Bu çalışmada Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerin eğitim aldıkları bölümü seçme, bölümden beklentiler ve bölüme ilişkin motivasyonlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. 301 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir, araştırmanın verileri anket formu ile elde edilmiştir. Araştırmada tanımlayıcı istatistikler, T testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda eğitim alınan bölüm ile bölüm seçme ve bölümden beklentiler ortalamaları arasında, sınıf ile bölüm seçme, bölümden beklentiler ve motivasyon ortalamaları arasında, bölümü kendi isteğiyle seçip seçmeme durumları ile bölüm seçme ve motivasyon ortalamaları arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Sağlık eğitimi alan öğrencilerin bölüm seçiminde bilinç düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Motivasyon, Beklenti, Meslek Yüksekokulu.

Jel Kodları: I29, I18, M15.

¹Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü, E-posta: mustafa_519@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2005-5370,

²Öğr. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik Programı, E-posta: mustafa2108@artvin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7445-5361.

Atıf/Citation

Kaya, M. ve Filiz, M. (2021), "Sağlık Eğitimi Alan Öğrencilerin Bölümlerine İlişkin Motivasyonlarının ve Beklentilerinin Belirlenmesi", *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), s.16-29.

DETERMINATION OF THE MOTIVATIONS AND EXPECTATIONS OF STUDENTS IN HEALTH EDUCATION

Abstract

In this study, it was aimed to determine the students of Artvin Çoruh University Health Services Vocational School choosing the department they studied, the expectations from the department and the motivation of the department. 301 students were included in the study, the data of the research were obtained through a questionnaire. Descriptive statistics, T test and ANOVA test were used in the study. As a result of the analysis, it has been found that there is a significant relationship between choosing the department, the class and the department, whether they choose the department, the expectations from the department and the motivation averages. It was observed that the level of consciousness of the students who received health education in choosing the department was high.

Key Words: Motivation, Expectation, Vocational School.

Jel Codes: I29, I18, M15.

GİRİŞ

Bir ülkenin gelişmesinde, kalkınmasında ve muasır medeniyetler seviyesinin ötesine geçmesinde üniversitelerin büyük etkisi bulunmaktadır (Coşgun, 2013). Üniversiteler iki yönden büyük önem arz etmektedir. Öncelikli olarak öğrencilerin ve araştırmacıların bilgi hazinesini oluşturmaktadır. Diğer önemli husus ise alanında uzman ve söz sahibi bireylerin yetiştirilmesi ile ekonomik gelişime katkı sağlamasıdır (Marinas, Igret & Agoston, 2014). Üniversite öğrencileri eğitim süreci boyunca farklı boyutta ve birçok alanda çeşitli problemlerle karşı kalmaktadır. Bu problemlerden bir tanesi belki de en önemlisi öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinin çıktısı olarak beklentilerin fazla ve karmaşık olmasıdır. Öğrencilerin üniversitede ortamından ve eğitim-öğretim sürecinden beklentileri, motive olmaları üzerinden önemli etkiye sahiptir (Coşgun, 2013). İstikbalini iyi bir şekilde tasarlayamayan ve beklentileri tatmin olmayan bir öğrenci ümitsizlik ve stresle karşı karşıya kalabilmektedir. Psikosomatik düzeye varmayan stres düzeyinin iş yerinde verimi artırması ile beraber, bireyin kendi beklentilerini karşılayamaması ve bu noktada yeteri düzeyde imkân ve destek bulamaması uzun süreli strese neden olabilmektedir. Bu durum hem birey hem de örgüt açısından ciddi zararlara neden olmaktadır (Tunçer, 2011). Öğrencilerin motive olması da iş hayatına ne kadar hazır olduklarını açıklaması açısından önem arz etmektedir. Üniversite öğrencilerinin beklentilerinin bilinmesi üniversite eğitim-öğretim sürecinin daha verimli ve etkin geçmesi açısından gerekli görülmektedir (Coşgun, 2013). Sonuç olarak üniversite eğitimi alacak öğrencilerin uygun bölüm tercihi yapmış olmaları, mesleki süreçlerini iyi yönetmeleri ve iyi eğitim almaları azami önem arz etmektedir (Tunçer, 2011).

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Motivasyon öğrenci davranışlarının istikametini, dirayetini ve devamlılığı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir (Akbaba, 2006; Dereli ve Acat, 2010). Motive olmuş bir öğrencinin amaca ulaşması ve meslek hayatında ilerlemesi daha kolay ve hızlı olabilmektedir (Coşgun, 2013). Motive olan bir öğrenci doğal olarak eğitimleri için daha fazla zaman ayırdıkları ve genellikle başarılı oldukları görülmüştür. Motive olmayan öğrencilerde ise genellikle eğitimi bırakma ve önemsememe gibi durumların yaşandığı görülmüştür (Karataş ve Erden, 2012).

Literatürde motivasyon terimi ile ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Düren (2000)'e göre motivasyon, bireylerin içsel enerjilerini belirli amaçlara yönlendirmesi için hareketlendirilmesi, aktif hale getirilmesidir. Akat (1984)'a göre bireyi veya bireyleri belirli bir yöne doğru sürekli olarak harekete geçirmek için ortaya konulan çabalar bütünüdür. Tunçer (2013)'e göre ise motivasyon, bireylerin belirli örgütsel hedefleri gerçekleştirmek için kendi istek ve arzularıyla çabalamaları şeklinde tanımlanmaktadır. Öğrenci açısından motivasyon ise bir öğrencinin belirli bir yöne motive olması, motive olduğu alan ile ilgili yapacağı her türlü çalışma ve çabasından zevk alması, tatmin olması olarak tanımlanmaktadır (Coşgun, 2013). Motivasyon bireyin içsel ve dışsal faktörlerle kendisinde enerji oluşturan bir kısım güçlerin bir amaca ulaşmak için hareket sağlamasıdır. Bu hareketlerin yönü, motivasyonun yoğunluğu, sınırları ve devamlılığını belirlemektedir (Çakal, Ünsar & Oğuzhan, 2011). Motivasyon birey davranışlarının uyandırılması, devam ettirilmesi ve denetimini etkileyen iç ve dış çevrenin bütününe taşıyan geniş ve büyük bir yapıdır (Karataş ve Erden, 2012).

Eğitimcilerin önemle üzerinde durduğu öğrencilerin öğrenme güdüsüdür. Öğrenme güdüsü akademik faaliyetleri değerli bulma ve onlardan amaçlanan faydaları sağlamaya çalışma eğilimidir. Öğrenme güdüsü yüksek olan öğrenciler, bilimden faydalanmaya ve kendilerini eğitmeye önem verir ve bu durumu zevkle yapmaktadırlar (Açıkgöz, 2005). Öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu beklenti içerisinde olmaları önemli bir etkidir. Beklenti ve performans arasında paralellik vardır. Beklentisi yüksek olan öğrencinin performansı da yüksek olmakta ve istikbale ümitle bakabilmektedir. Bundan dolayı öğrencilerin eğitim süreci önemli bir etken haline gelmiştir (Tuncer, 2011). Bu sürecin iyi analiz edilmesi, eksiklerin giderilmesi ve olumlu yönlerin artırılması büyük önem arz etmektedir. Bu süreci belirlemenin önemli bir aktörü öğrencilerdir.

Türkiye’de sağlıkta dönüşüm programı kapsamında sağlık alanında belirlenen amaçlara ulaşmak için 8 bileşen belirlenmiştir. Bu bileşenlerden bir tanesi de sağlık çalışanların bilgi ve beceri ile donanması, yüksek motivasyonla mesleklerini icra etmelerinin sağlanmasıdır (Sağlık Bakanlığı, 2017). Sağlık hizmetlerinde verimlilik ve kaliteyi artırıp; hataları ve memnuniyetsizliği amaçlayan bileşen için çalışma hayatına girmeden, eğitim hayatında, gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Eğitim süreci motivasyon üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir (Aşkar ve Davenport, 2009).

Türkiye’de sağlık hizmetlerine verilen önem giderek artmakta ve en önemlisi koruyucu sağlık hizmetlerinin değeri kavranmaktadır. Koruyucu sağlık hizmetlerini geliştirmek için sağlık hizmetlerini sunan bütün sağlık çalışanlarına önemli görevler düşmektedir (Söyük ve Gün, 2017). Bu kapsamda sağlık alanında kendini yetiştirmiş, kaliteli hizmet sunabilecek sağlık çalışanı yetiştirmek için üniversitelere büyük sorumluluklar düşmektedir (Çalışkan, 2019). Motive etme faaliyeti, motivasyon etkisi sağlama yöntemi ile yakından ilgilidir (Ültanır, 2003). Bireylerin ihtiyacı ne olduğu ne kadar iyi bilinirse, motive edilmeleri de o derece kolay sağlanır. Motivasyonun en büyük istinat noktası ihtiyaçların tatmin edilmesidir (Hanks, 1999).

Literatürde genel itibariyle muhasebe öğrencilerinin beklenti ve motivasyonlarını belirlemeye yönelik olarak yapılan çalışmalar olduğu görülmüştür (Zeytinoğlu, 2012; Coşgun, 2013; Çarıkçı, 2017; Demir ve Temelli, 2019). Bu durumdan hareketle sağlık eğitimi alan öğrencilere yönelik böyle bir çalışmanın yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada sağlık hizmetlerinde eğitim alan, geleceğin sağlık çalışanı unvanını alacak olan öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve motivasyon üzerinde büyük etkiye sahip olan beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada genellikle literatürde motivasyon konusunda öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalarda kullanılan demografik değişkenler kullanılmıştır. Literatür öğrencilerin cinsiyet, eğitim görülen bölüm, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, öğrenim türü ve bölümü kendi isteği ile seçip seçmeme durumuna göre incelendiğini göstermiştir. Tercih edilen değişkenler arasında literatürdeki çalışmalardan daha kapsamlı olarak sağlık bölümlerinde eğitim gören öğrencilerin bölümlere göre ve mezun olunan lise türüne motivasyon ve beklentilerinin farklılık arz edip edilmediği sorgulanmıştır. Araştırmanın bu açıdan literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Sağlık alanında eğitim öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve motivasyon üzerinde büyük etkiye sahip olan beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim döneminde Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Yüksek Okulu'nda eğitim gören öğrenciler (N=1246) oluşturmaktadır. Örneklemi ise tabakalı örnekleme yöntemine göre belirlenmiş 301 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu (2009)'a göre aşağıdaki formül aracılığıyla hesaplanmıştır. Bulunan örneklem büyüklüğü bölümlerin tabaka ağırlığına göre dağıtılmıştır.

$$n = \frac{Nt^2pq}{d^2(N - 1) + t^2pq}$$

2.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri 18.03.2019-29.03.2019 tarihleri arasında iki bölümden oluşan anket formuyla elde edilmiştir. Anket formunun ilk bölümünde öğrencileri tanımlamaya yönelik sorular bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise Coşkun (2013) tarafından Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonlarının ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesine Bağlı Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama isimli tezde kullanılan ve okudukları bölümü seçme, bölümden beklentileri ve eğitim gördükleri bölüme ilişkin motivasyonu belirlemeye yönelik 31 ifade yer almaktadır. 5'li likert şeklinde düzenlenmiş bölüm seçme, bölümden beklentiler ve bölüme ilişkin motivasyon ortalama puan hesaplanarak analizlere dahil edilmiştir.

2.4. Kullanılan İstatistiksel Yöntemler

Araştırmada tanımlayıcı istatistikler, T testi ve ANOVA testi kullanılmıştır. Araştırmada iki şıktan fazla olan değişkenler için ANOVA testi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha katsayısından yararlanılmıştır. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0.945 olarak bulunmuştur.

2.5. Araştırmanın Etik Boyutu

Bu çalışmada bir üniversitenin Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin okudukları bölümü seçme, bölümden beklentileri ve eğitim gördükleri bölüme ilişkin motivasyonun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygunluk yönünden Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından değerlendirilmiş, kurulun 14.03.2019 tarihli ve E.4922 evrak sayılı kararıyla etik yönden uygun olduğu belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmaya dahil edilen 301 öğrenciye ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 1’de verilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%76,6) kadınlardan oluşmaktadır. Bölümlere göre tabakalı şekilde belirlenmiş öğrenci sayılarına göre en büyük grup çocuk gelişimi, en küçük grup ise tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik bölümüdür. Katılımcıların %66,1’i birinci sınıfta okumakta, %70,8’i sağlık meslek lisesi dışındaki liselerden mezun ve %82,1’i bölümü kendi isteğiyle seçmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Tanımlayıcı İstatistikler.

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Erkek	70	23,3
Kadın	231	76,7
Bölüm		
Ağız ve Diş Sağlığı	25	8,3
Çocuk Gelişimi	65	21,6
Eczacılık Hizmetleri	47	15,6
İlk ve Acil Yardım	57	18,9
Optisyenlik	31	10,3
Tıbbi Dökümantasyon ve Sekreterlik	17	5,6
Tıbbi Laboratuvar Teknikleri	18	6,0
Yaşlı Bakımı	41	13,6
Sınıf		
1.Sınıf	199	66,1
2.Sınıf	102	33,9
Lise		
Sağlık Meslek Lisesi	88	29,2
Diğer	213	70,8
Bölümü isteyerek tercih etme durumu		
Kendi İsteğiyle Seçen	247	82,1
Başkasının İsteğiyle Çeken	54	17,9
Toplam	301	100,00

Katılımcıların okudukları bölümü seçmelerine yönelik ifadelerle verdikleri cevapların dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Katılımcıların %57,2’si mezun olduğu lise türünün okuduğu bölümü tercihinde etkili olduğunu belirtmiştir. %85’i sahip olduğu yetenek ve becerilerin okuduğu bölüm için uygun olduğunu belirtmiştir. %78,1’i okuduğu bölümün sürekli bilginin yenilendiği

ve disiplinler arası ilişkinin yoğun olduğu bir bilim dalı olduğunu belirtmiştir. %89,7'si okuduğu bölüm ile ilgili daha çok bilgi edinmek istediğini belirtmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Bölüm Seçmeye Yönelik İstatistikleri

İfadeler	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Mezun olduğum lise türünün okuduğum programı tercihimde etkisi olmuştur.	83	27,6	89	29,6	17	5,6	63	20,9	49	16,3
Sahip olduğum yetenek ve beceriler okuduğum bölüm için uygundur.	145	48,8	106	35,2	34	11,3	11	3,7	5	1,7
Bölümdeki kariyer fırsatları ilgimi çekiyor.	118	39,2	94	31,2	56	18,6	27	9,0	6	2,0
Okuduğum bölüm sürekli bilginin yenilediği ve disiplinler arası ilişkinin yoğun olduğu bir bilim dalıdır.	105	34,9	130	43,2	49	16,3	13	4,3	4	1,3
Okuduğum bölüm ile ilgili daha çok bilgi edinmek istiyorum	172	57,1	98	32,6	21	7,0	8	2,7	2	,7
Üniversitede hangi bölümü okuduğumun önemli olmadığını düşünüyorum	28	9,3	49	16,3	16	5,3	74	24,6	134	44,5

Katılımcıların bölümden beklentilerine yönelik istatistikler Tablo 3'te verilmiştir. Katılımcıların %87,4'ü bölüm eğitimindeki başarısının kişisel olarak ilerlemesinde ve gelişiminde kendisine yardımcı olacağını belirtmiştir. %87,7'si bölümdeki eğitimin kendisine yeni yetenekler ve fikirler kazandıracağını belirtmiştir. %90'ı bölüm eğitiminde verilen derslerin, içeriği elverdiği ölçüde uygulamaya dönük olmasının eğitim kalitesini artıracığını belirtmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Bölümden Beklentilerine Yönelik İstatistikler.

İfadeler	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölümdeki dersleri kitap, dergi vb. yayınlardan okuyarak öğrenme alışkanlıkları kazanabilmek için kaynak önerilmektedir.	81	26,9	113	37,5	56	18,6	36	12,0	15	5,0
Bölüm derslerinde faydalanılabilecek yeterli sayıda kaynak mevcuttur.	75	24,9	107	35,5	70	23,3	30	10,0	19	6,3

Bölüm eğitimindeki verimlilik yeni başarılar elde etmeme olumlu katkı sağlayacaktır.	115	38,2	130	43,2	40	13,3	9	3,0	7	2,3
Bölüm eğitimindeki başarımlar kişisel olarak ilerlememde ve gelişimimde bana yardımcı olacaktır.	139	46,2	124	41,2	30	10,0	5	1,7	3	1,0
Bölümdeki eğitim bana yeni yetenekler ve fikirler kazandıracaktır.	138	45,8	126	41,9	28	9,3	7	2,3	2	,7
Bölümdeki eğitim entelektüel gelişimimi hızlandıracaktır.	104	34,6	133	44,2	49	16,3	13	4,3	2	,7
Bölümdeki eğitim bana prestij kazandıracaktır.	110	36,5	133	44,2	48	15,9	8	2,7	2	,7
Bölümdeki eğitim bana etik kurallara dayalı bir bakış açısı kazandıracaktır.	128	42,5	129	42,9	33	11,0	8	2,7	3	1,0
Bölümdeki eğitim bana problem çözme yeteneği kazandıracaktır.	122	40,5	138	45,8	29	9,6	9	3,0	3	1,0
Bölümdeki eğitim yeni uygulamalar dikkate alınarak sürekli geliştirilmesi gereken değişime açık bir öğretim programıdır.	128	42,5	116	38,5	46	15,3	8	2,7	3	1,0
Bölüm eğitiminde verilen derslerin, içeriği elverdiği ölçüde uygulamaya dönük olması eğitim kalitesini arttıracaktır.	155	51,5	116	38,5	21	7,0	7	2,3	2	,7
Bölümdeki eğitim çevre odaklı sağlık politikaları geliştirmemi sağlayacaktır.	113	37,5	130	43,2	41	13,6	15	5,0	2	,7
Bölüm eğitimimle kazandığım bilgi düzeyi ilgili bir alanda, kariyerim için temel oluşturacak niteliktedir.	135	44,9	117	38,9	38	12,6	7	2,3	4	1,3

Katılımcıların eğitimleri sonucu gelecek motivasyonlarına yönelik istatistikler Tablo 4'te verilmiştir. Katılımcıların %82,1'i bölümdeki eğitimin gelecekte kendisine yeni olanaklar sunacağını belirtmiştir. %74,8'i bölümdeki eğitimin iyi bir işe girmesini sağlayacak ve para kazanma gücünü arttıracığını belirtmiştir. %86,4'ü bölümdeki eğitimin daha eğitilmiş bir insan olmasını olanaklı kılacağını belirtmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitimleri Sonucu Gelecek Motivasyonlarına Yönelik İstatistikler.

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölümdeki eğitim gelecekte bana yeni olanaklar sunacaktır	136	45,2	111	36,9	39	13,0	9	3,0	6	2,0
Bölümdeki eğitim iyi bir işe girmemi sağlayacak ve para kazanma gücümü arttıracaktır	102	33,9	123	40,9	52	17,3	15	5,0	9	3,0
Bölümdeki eğitim daha eğitilmiş bir insan olmamı olanaklı kılacaktır.	133	44,2	127	42,2	25	8,3	12	4,0	4	1,3
Bölümdeki eğitim ufku genişletecek ve zorluklarla baş edebilmemi sağlayacaktır.	113	37,5	131	43,5	40	13,3	13	4,3	4	1,3
Bölümdeki eğitim sosyal statümü geliştirecektir.	118	39,2	122	40,5	50	16,6	8	2,7	3	1,0
Bölümdeki eğitim üniversitede başarılı olmamı ve kendimi kanıtlamamı sağlayacaktır	117	38,9	116	38,5	53	17,6	9	3,0	6	2,0
Bu bölümü diploma almak için okuyorum	53	17,6	68	22,6	39	13,0	62	20,6	79	36,2

Eğitim konusunda ailemin benden beklentilerini karşılamamı sağlayacaktır	97	32,2	129	42,9	42	14,0	20	6,6	13	4,3
Bölümün eğitimiyle ilgili konuları detaylı bir şekilde öğrenmek istiyorum.	131	43,5	123	40,9	35	11,6	9	3,0	3	1,0
Bölüm içindeki işlerin stresli olduğunu düşünüyorum.	75	24,9	107	35,5	59	19,6	44	14,6	16	5,3
Bölüm içindeki çalışma şekli çok yorucudur.	62	20,6	97	32,2	68	22,6	50	16,6	24	8,0
Bölüm içindeki çalışmalar benim için caziptir.	98	32,6	136	45,2	54	17,9	7	2,3	6	2,0

Katılımcıların okudukları bölümü seçme, bölümden beklentileri ve eğitim gördükleri bölüme ilişkin motivasyon boyutlarına ait puan ortalamaları Tablo 5'te verilmiştir. Katılımcılar en yüksek ortalamayı bölümden beklentiler boyutundan en düşük puanı ise bölüm seçme boyutundan almışlardır.

Tablo 5. Katılımcıların Bölüm Seçme, Bölümden Beklentiler ve Motivasyon Boyutlarından Aldıkları Ortalama Puanlar.

Boyutlar	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
Bölüm Seçme	1,67	5,00	3,70	0,69
Beklentiler	1,00	5,00	4,12	0,68
Motivasyon	1,00	5,00	3,90	0,66

Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri ile bölüm seçme, bölümden beklentiler ve bölüme ilişkin motivasyon ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 6'da verilmiştir. Cinsiyet ile bölüm seçme, bölümden beklentiler ve motivasyon boyutları arasındaki karşılaştırmada her üç boyutta kadınların erkeklere göre daha yüksek ortalama puan elde ettikleri, fakat her üç boyut ortalamasının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir. Eğitim alınan bölüm ile bölüm seçme boyutu arasındaki karşılaştırmada en yüksek ortalama puanı çocuk gelişimi bölümü en düşük puanı ise ağız ve diş sağlığı bölümü öğrencileri elde etmişlerdir.

Eğitim alınan bölüm ile bölümden beklenti boyutunda en yüksek ortalama puanının eczacılık hizmetleri bölümünün alması, bu bölümün araştırmaya dahil edilen diğer bölümlere nispeten atama puanlarının düşük olması, üniversiteye giriş puanının yüksek olması ve atama umutlarının yüksek olması gibi nedenlere bağlanabilir.

İkinci sınıf öğrencilerin birinci sınıf öğrencilere göre okudukları bölümün olanaklarını daha iyi bilmeleri, üniversite ortamına ayak uydurmuş olmaları ve hedeflerini daha açık bir şekilde belirlemiş olmalarından dolayı daha yüksek puanlara sahip oldukları düşünülmektedir.

Son olarak bölümü isteyerek seçen öğrencilerin, kendi isteğiyle tercihte bulunmayan öğrencilere göre motivasyon ve beklentilerinin yüksek olması beklenen doğal bir bulgudur.

Tablo 6. Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri ile Bölüm Seçme, Bölümden Beklentiler ve Bölüme İlişkin Motivasyon Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellik	Bölüm Seçme			Bölümden Beklentiler			Motivasyon		
	Ort.	S.Sapma	Test	Ort.	S.Sapma	Test	Ort.	S.Sapma	Test
Cinsiyet									
Erkek	3,66	0,75	t=-0,520	4,09	0,64	t=-0,396	3,84	0,65	t=-0,858
Kadın	3,71	0,67	p=0,603	4,13	0,69	p=0,693	3,91	0,66	p=0,392
Bölüm									
Ağız ve Diş Sağlığı	3,27	0,68		3,76	0,85		3,68	0,86	
Çocuk Gelişimi	4,03	0,72		4,26	0,75		3,98	0,77	
Eczacılık Hizmetleri	3,91	0,47	F=9,374	4,33	0,52	F=3,670	4,02	0,49	F=1,541
İlk ve Acil Yardım	3,90	0,65	p<0,000	4,26	0,61	p<0,005	3,99	0,65	p=0,153
Optisyenlik	3,46	0,47		4,05	0,49		3,91	0,51	
Tıbbi Dök. ve Sekreterlik	3,33	0,60		3,96	0,69		3,83	0,58	
Tıbbi Laboratuvar Teknikleri	3,30	0,59		3,83	0,52		3,67	0,58	
Yaşlı Bakımı	3,43	0,68		3,93	0,70		3,75	0,64	
Sınıf									
1.Sınıf	3,62	0,72	t=-2,791	4,01	0,70	t=-3,844	3,81	0,69	t=-3,090
2.Sınıf	3,84	0,60	p<0,05	4,33	0,58	p<0,05	4,06	0,5	p<0,05
Mezun Olunan Lise									
Sağlık Meslek Lisesi	3,74	0,67	t=0,615	4,02	0,69	t=-1,592	3,78	0,66	t=-1,913
Diğer	3,68	0,69	p=0,539	4,16	0,67	p=0,112	3,94	0,65	p=0,057
Bölümü Tercih Etme Durumu									
Kendi İsteğiyle Seçen	3,76	0,68	t=3,478	4,14	0,68	t=1,064	3,94	0,63	t=2,432
Başkasının İsteğiyle Seçen	3,41	0,65	p<0,05	4,03	0,66	p=0,288	3,70	0,74	p<0,05

Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri ile bölüm seçme, bölümden beklentiler ve bölüme ilişkin motivasyon ortalamalarının karşılaştırılması sonucu farkı oluşturan gruplar Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Tukey Testi Sonuçlarına Göre Farkı Oluşturan Gruplar

Boyut	Farkı Oluşturan Gruplar
Bölüm seçme	Tıbbi Dök. ve Sekreterlik-Çocuk Gelişimi
	Tıbbi Dök. ve Sekreterlik-Eczane Hizmetleri
	Tıbbi Dök. ve Sekreterlik-Yaşlı Bakımı
	Tıbbi Dök. ve Sekreterlik-İlk ve Acil Yardım
	Tıbbi Dök. ve Sekreterlik-Optisyenlik
	Çocuk Gelişimi-Ağız ve Diş Sağlığı
	Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı
	Çocuk Gelişimi-Tıbbi Laboratuvar Teknikleri
	Çocuk Gelişimi-Optisyenlik
	Eczane-Ağız ve Diş Sağlığı
	Eczane-Yaşlı Bakım
	Eczane-Tıbbi Laboratuvar Teknikleri
	Ağız ve Diş Sağlığı-İlk ve Acil Yardım
	Yaşlı Bakımı-İlk ve Acil
İlk ve Acil Yardım-Tıbbi Laboratuvar Teknikleri	
İlk ve Acil Yardım-Optisyenlik	
Bölümden Beklentiler	Ağız ve Diş Sağlığı-Çocuk Gelişimi
	Ağız ve Diş Sağlığı-Eczane
	Ağız ve Diş Sağlığı-İlk ve Acil Yardım
Motivasyon	-

4. TARTIŞMA

Sağlık alanında eğitim öğrencilerin motivasyon düzeyleri ve motivasyon üzerinde büyük etkiye sahip olan beklentilerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada ilk olarak eğitim görülen bölümü seçme sebepleri incelenmiştir. Öğrencilerin bölümü seçme boyutunun eğitim aldıkları bölüme, sınıfa ve bölümü kendi istekleriyle seçip seçmeme durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaştığı görülmüştür. Katılımcıların okudukları bölümü seçmelerinde mezun oldukları lise, sahip oldukları beceriler, bölümün sunduğu iş fırsatları, bölümde meydana gelen yenilikler ve alandaki bilgilerini geliştirmek istemeleri etkili olmuştur. Eğitim aldıkları bölümün sağlık ile ilgili olması mezun olunan lise faktörünün önemli olduğunu göstermiştir. Atmaca ve Coşgun (2014) muhasebe bölümünde eğitim gören öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada benzer sonuçlar bulmuş ve öğrencilerin bölüm tercihinde bölümün sunduğu iş fırsatları, bölümde meydana gelen yenilikler ve alandaki bilgilerini geliştirmek istemelerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Muhasebe eğitimi alan öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmada benzer sonuçları bulan Zeytinoğlu (2012) öğrencilerin bölümü tercih etme sebeplerinin sahip oldukları becerilere uygun olması, bölümün sunduğu iş fırsatları, alandaki bilgilerini geliştirmek istemeleri ve bölümden hoşlanmaları olarak belirlemiştir.

Araştırma kapsamında incelenen ikinci boyut öğrencilerin bölümden beklentileridir. Öğrencilerin bölümden beklentilerinin eğitim görülen bölüm ve sınıfa göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Öğrenciler bölüm tarafından önerilen kaynakların yeterli olduğu, bu kaynakların kendilerini geliştirmeleri ve yeni başarılar, yetenekler elde etmelerinde önemli olduğunu ve bölümde aldıkları eğitimin kendilerini her anlamda zenginleştireceğini belirtmişlerdir. Atmaca ve Coşgun (2014) çalışmalarında öğrencilerin bölümden beklentilerinin kişisel gelişim, etik kurallara dayalı bakış açısı, prestij ve yeni yetenekler kazandırması olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Zeytinoğlu (2012)'nin çalışmasında ise öğrencilerin bölümden beklentileri yeni yetenekler elde etmek, ufuklarını geliştirmek, yeni insanlarla tanışmak, iyi zaman geçirmek, entelektüel gelişimi sürdürmek, yeni fikirler kazanmak ve kendilerine olan güveni artırmak şeklinde olmuştur.

Araştırma kapsamında incelenen son kriter öğrencilerin motivasyonlarıdır. Öğrencilerinin motivasyonlarının eğitim aldıkları sınıfa ve bölümü kendi istekleriyle seçip seçmeme durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Eğitimlerinin gelecekte yeni olanaklar sunması, iyi bir işe girip iyi bir gelir elde etmelerine sağlaması, eğitimli

bir insan olma şansı ve bunun statülerini artırması ve mesleği detaylı öğrenmek motivasyonlarını artıran faktörler olmuştur. Atmaca ve Coşgun (2014) çalışmalarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe bölümünden mezun olduktan sonra büyük olanaklar elde edileceği düşüncesini en büyük motivasyon aracı olarak bulmuşlardır. Zeytinoğlu (2012) motivasyonu artıran ve en yüksek ortalamaya sahip olan seçeneklerin daha eğitilmiş bir insan olmalarına imkan sunması, iyi bir işe girmelerini ve gelecekte kendilerine yeni fırsatlar sağlayacağı düşüncesi olarak belirtmiştir. Bölüm seçme, bölümden beklentiler ve motivasyonu artıran faktörler farklı alanlarda yapılmış olmalarına rağmen literatürde yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada sağlık eğitimi alan öğrencilerin bölüm seçiminde bilinç düzeylerinin yüksek ve öğrencilerin bölümden beklentilerinin ortalamanın üstünde olduğu görülmüştür. Sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılması için kalifiyeli sağlık çalışanlarının varlığı vazgeçilmez bir faktördür. Bu durumunun sağlanmasının ilk adımı da iyi bir üniversite eğitimi ile mümkün olabilmektedir. Bir üniversite öğrencisinin okuduğu bölümde memnuniyetinin ve okuma isteğinin artırılmasının bir yolu da beklentilerinin ve nasıl motive olacaklarını bilmekten geçmektedir. Bu sebeple dolayı sağlık eğitimi alan öğrencilerin motivasyon ve beklentilerini belirlemeye yönelik bu çalışmanın sonucunun literatüre katkı sağladığı düşünülmektedir.

Bu çalışma sağlık eğitimi alan meslek yüksekokulu öğrencilerine yönelik olarak yapılmıştır. Gelecek çalışmalar için daha kapsamlı, farklı bölümlere yönelik ve değişken sayısını artırarak yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca eğitimi sürecinde öğrencilerin beklentilerini karşılayan ve motive düzeyini karşılayan faktörlerin daha ayrıntılı olarak irdelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2005), *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları, 6. Baskı.
- Akat, İ. (1984). *İşletme Yönetimi*, İzmir: Üçel Yayıncılık.
- Akbaba, A., Bahiye, E., Gürü, M. Y., and Hürriyet, Ç. (2006), “Öğrencilerin Öğretim Elemanları ile İlgili Kalite Beklentileri: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), s.2-9.
- Aşkar, P., and Davenport, D. (2009), “An Investigation of Factors Related to Self-Efficacy for Java Programming Among Engineering Students”, *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 8(1), s.26-32.
- Coşgun, N. (2013), “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyonlarının ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi'ne Bağlı Meslek Yüksekokullarında Bir Uygulama”, *Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale*.
- Çakal, Ö., Ünsar, S., ve Oğuzhan, A. (2011), “Özel ve Kamu Hastane Yöneticilerinin Motivasyon Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(25), s.157-174.
- Çalışkan, Ş. (2019), “Mesleki Uygulama Beklentilerinin Kariyer Motivasyonu Üzerine Etkisi: Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Konya*.
- Çarıkçı, O. (2017), “Muhasebe Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Motivasyonları ve Muhasebe Bölümünü Tercihlerinin İrdelenmesi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(4), s.1223-1233.
- Demir, İ., ve Temelli, F. (2019), “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Motivasyon ve Beklentilerinin Değerlendirilmesi: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği”, *Etü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, s.33-50.
- Dereli, E., ve Acat, M. B. (2010), “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Motivasyon Kaynakları ve Sorunları”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, s.173-187.
- Düren, A. Z. (2000), *2000'li Yıllarda Yönetim*. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

- Hanks, K. (1999). *İnsanları Motive Etme Sanatı*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Karataş, H., ve Erden, M. (2012), Akademik Motivasyon Ölçeğinin Dilsen Eşdeğerlik , Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 7(4), s.983-1003.
- Marinas, C., Igret, R. S., and Agoston, S. I. (2014), “Students’ Career Motivation – A Pilot Study”, Proceedings of the 8th International Management Conference. *Bucharest, Romania, November*, 6;973- 980.
- Sağlık Bakanlığı (2017), Sağlıkta Dönüşüm, <http://www.Saglik.Gov.Tr/Saglikta-Donusum-Programi.Html>. Erişim Tarihi: 04.11.2019.
- Söyük, S., ve Gün, İ. (2017), “Sağlık Yönetimi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi: Bir Alan Araştırması”, *Journal Of Health Science And Profession*, 4(2), s.111-118.
- Sümbüloğlu, K., ve Sümbüloğlu, V. (2016). *Biyoistatistik*. Ankara: Hatiboğlu Yayınevi, 14. Baskı.
- Tuncer, M. (2011), “Yükseköğretim Gençliğinin Yükseköğretim Beklentileri Üzerine Bir Araştırma”, *International Periodical For The Languages. Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2), s.935-948.
- Tunçer, P. (2013), “Örgütlerde Performans Değerlendirme ve Motivasyon”, *Sayıştay Dergisi*, 88, s.87-108.
- Ültanır, G. (2003), *Eğitimde Planlama ve Değerlendirme’de Kuram ve Teknikler*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Zeytinoğlu, E. (2012), “Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Motivasyonu ve Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Dumlupınar Üniversitesi Örneği”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 53, s.103-116.